

Ser-voorzitter **Wiebe Draijer**
over nationaal energieakkoord:

'ALLE SIGNALEN ZEGGEN: ZORG VOOR CONSISTENT BELEID'

Eind november gaf minister Kamp van Economische Zaken de Ser groen licht om toe te werken naar een breed, op duurzame groei gericht energieakkoord. Binnen een half jaar moet dit akkoord er liggen. Ser-voorzitter Wiebe Draijer onderstreept het belang hiervan: "De verduurzaming van Nederland blijft achter. Er is een versnelling nodig."

Tekst: Jos de Gruiter

Ser-voorzitter Draijer: "Waar het om gaat is dat we voor Nederland de klimaat- en energiedoelstellingen halen, zowel ten aanzien van onze CO2-footprint als ten aanzien van hernieuwbare energieopwekking. Tot nu toe is de voortgang onvolledige."

Nederland heeft op korte termijn een breed energieakkoord nodig waarin bindende afspraken staan over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Daarvoor pleitte de Sociaal-Economische Raad (Ser) vorig jaar in een brief aan de onderhandelaars in de kabinetsformatie. Volgens het adviesorgaan is er in het huidige energie- en klimaatbeleid te weinig continuïteit en samenhang, wat het verminderen van de CO₂-uitstoot en de ontwikkeling van duurzame energiebronnen belemmert. Ook zet het de concurrentiepositie van Nederland onder druk en maakt het ons land steeds afhankelijker van de import van energie uit instabiele regio's.

Volgens de ad hoc Ser-commissie Energie en Economie, voorgezeten door Ser-voorzitter Wiebe Draijer en met VNCI-directeur Colette Alma als ondernemersvertegenwoordiger, biedt zo'n energieakkoord het nieuwe kabinet een uitgelezen kans om de weg in te slaan naar een 'robuust en toekomstbestendig' energie- en klimaatbeleid. Het nieuwe kabinet reageerde snel én positief op het advies; met een brief aan de Tweede Kamer gaf minister Kamp van Economische Zaken eind november groen licht om de voorbereidingen te starten. "Een akkoord tussen betrokken partijen als natuurorganisaties, bouw, energiesector en industrie levert een bijdrage aan de overgang naar een duurzamere economie", schreef de bewindsman.

Zes maanden

De Ser heeft op zich genomen om het akkoord binnen zes maanden te realiseren. De vier domeinen waarop deelakkoorden bereikt moeten worden zijn: de gebouwde omgeving, de combinatie van ETS-industrie en grootschalige opwekking, en versnelling van de export en mobiliteit. Alles bij elkaar aanleiding voor een vraaggesprek met Ser-voorzitter Wiebe Draijer, sinds 1 september 2012 opvolger van Alexander Rinnooy Kan. Complicatie: de Ser-voorzitter is voorzichtig in zijn uitspraken. "Het is erg belangrijk dat dit initiatief slaagt. Ik ben voorzitter van het traject dat nu gaat lopen en dat brengt terughoudendheid met zich mee."

Draijer wil wel kwijt dat zijn belangrijkste zorg het ontbreken van consistentie is in het overheidsbeleid ten aanzien van het verminderen van de CO₂-uitstoot en de ontwikkeling van duurzame energiebronnen. "Alle signalen die je in ons advies leest, wijzen op een dringende behoefte daaraan. Zo zijn er veelzeggende anekdotes rond de ontwikkeling van lokale energieopwekking, waarbij je je kunt voorstellen dat burgers en bedrijven afhaken omdat het beleid snel verandert. Er is een goed idee, er komt een pot met geld

om dit te stimuleren, maar als de pot leeg is verdwijnt de regeling. Daardoor is er nog weinig terechtgekomen van de energie en de innovatiedrang die latent aanwezig zijn."

Volgens de Ser-voorzitter 'funest' en 'een gemiste kans'. "We hadden verder kunnen zijn dan we nu zijn. Dat zie je ook aan de staatjes die Nederland beoordelen op duurzaamheid. Bijvoorbeeld: hoeveel bnp halen we uit de energieconsumptie in dit land? Dat is een relevante maat. Nederland behaalt relatief veel toegevoegde waarde per geconsumeerd energieproduct, maar wij zijn wel het enige westerse land waar de afgelopen jaren een daling van energieproductiviteit is ontstaan. Alle omringende landen laten een stijging zien. Ik vind dat alarmerend en wil weten wat dat effect verklaart. Ook op concurrentiestaatjes en internationale rankings voor duurzaamheid scoren we structureel laag. We moeten daar echt iets extra's doen. Het draagvlak daarvoor is aanwezig, zo blijkt onder meer uit de reacties op ons advies."

Laten we het onderwerp tot de kern terugbrengen. Stel, u zit tegenover een kind van elf jaar, hoe vertelt u hem wat u beoogt?

"Ik zou uitleggen dat we willen proberen een groei tot stand te brengen die de beperkte hoeveelheid grondstoffen niet verspilt. Ik zou vertellen dat we proberen de aarde schoner achter te laten dan we hem aantreffen. Maar ook dat we tegelijkertijd onze welvaart, ons welzijn, onze werkgelegenheid en onze bedrijfsactiviteiten willen laten toenemen, dat we duurzame groei willen versnellen. We richten daarbij onze primaire aandacht op energie. We moeten een voor het klimaat belangrijke grootheid als de hoeveelheid CO₂ beperken. Er zijn mondiale doelstellingen en we kunnen in Nederland niet alles, maar we moeten een bijdrage leveren die past in de doelstelling van volledige duurzaamheid in 2050."

U wilt dat vastleggen in een nationaal energieakkoord, waarbij diverse partijen met uiteenlopende belangen zijn betrokken. Dat klinkt als een ambitieus plan. U wilt het bovendien in zes maanden op tafel hebben liggen. Is dat niet krap bemeten?

"Misschien. Maar zonder tijdsdruk krijg je dit niet voor elkaar. Velen zeggen dat de periode van zes maanden kort is, maar als ik vraag hoeveel tijd dan nodig is, krijg ik geen antwoord. Ik hoop dat tijdsdruk partijen makkelijker in een gezamenlijke richting stuurt."

Is het erg als er een goed akkoord ligt, maar niet binnen de gestelde termijn?

"Ik ben groot geworden in een omgeving waar beloften worden nagekomen. Ik denk niet na over de

'Ik ben groot geworden in een omgeving waar beloften worden nagekomen'

gevolgen van een mogelijke vertraging. Er is bovendien sprake van een zekere urgentie: de achterstand van Nederland is over een langere periode opgebouwd. We hebben wel bedrijven met fantastische technologieën die internationaal goed acteren en bedrijven die hoog staan op lijstjes van duurzaam ondernemen, maar er hangt nog geen label aan dat het Nederlandse prestaties zijn. Als goede kooplieden moeten we dat beter uitventen. Bovendien moeten we niet veel langer wachten dan tot

juni als we eerste stappen willen zetten in de begroting voor 2014. Dus streven we naar beide: een goed akkoord en op tijd."

Wat verwacht u van de begroting? In het Ser-advies staat onder meer dat er budgettaire beperkingen zijn.

"De overheid zat aan tafel en was blij met ons advies om te komen tot een akkoord. In die zin is ze partij in de verkenning en is ze binnen de grenzen van de mogelijkheden gecommiteerd. Qua intentie zitten zowel de centrale als decentrale overheden aan ieder van de vier tafels die het uiteindelijke akkoord moeten vormgeven."

In hoeverre is het commitment van de overheid noodzakelijk? De industrie zet al veel stappen op het gebied van verduurzaming en energiebesparing omdat ze zelf de noodzaak ervan inziet.

"Ik ben er zelf ook overtuigd voorstander van dat de private sector zich eigenaar voelt van het onderwerp. Tegelijkertijd heeft de overheid een kaderstellende en regelgevende rol en kan middelen vrijmaken en toewijzen. In het verleden is vaak een poging gewaagd in de vorm van convenanten en intentieverklaringen, maar terugkijkend is het lastig de precieze impact daarvan vast te stellen. Ik hoop dat, als er een breed draagvlak is, de overheid voor prikkels kan zorgen. Het is in mijn ogen niet zo dat de overheid als politieagent aan tafel zit en vertelt hoe het moet. Je komt met elkaar overeen dat een doelstelling zinvol is en dat een pakket van maatregelen kan helpen die doelstelling te bereiken. Vervol-

gens kun je daaraan via stimulerende, kaderstellende regelgeving of financiële prikkels vorm en invulling geven. De invoering van katalysatoren onder auto's was daarvan een goed voorbeeld. Dat was snel geregeld omdat er draagvlak voor was en de overheid een stimulerend beleid voerde. In lijn daarmee is een verkenning nodig welke maatregelen bijdragen aan het bereiken van de doelstelling en welke niet. Dat is de functie van het akkoord. Maar ik wil geen voorschot nemen op de uitkomsten. Ik vind dat het proces in relatieve transparantie tussen partijen tot uitkomsten moet leiden, in die zin dat iedereen er eigenaar van wordt."

De chemische industrie heeft afgelopen jaar de 'Routekaart Chemie 2030' gepubliceerd, een initiatief dat erop gericht is tot 2030 de uitstoot van broeikasgassen met 40 procent te reduceren ten opzichte van 2005.

"Dit soort initiatieven past in het verhaal. Waar het om gaat is dat we voor Nederland de klimaat- en energie-doelstellingen halen, zowel ten aanzien van onze CO₂-footprint als ten aanzien van hernieuwbare energieopwekking. Tot nu toe is de voortgang onvoldoende om er vertrouwen in te hebben dat we de scherpe doelstellingen voor 2020 en de haast ondenkbare, maar wel geformuleerde doelstelling voor 2050 bereiken. We hebben versnelling nodig en bij voorkeur een versnelling die groei genereert. In die zin houdt het advies om tot een energieakkoord te komen geen waardeoordeel in; wel de vaststelling dat we er in het huidige tempo niet komen. En wat ik overal hoor: burgers en bedrijven willen graag, dus overheid zorg voor robuust, consistent beleid dat ruimte creëert om te versnellen. Ik hoop dat het bedrijfsleven ziet dat het akkoord een mogelijkheid is om iets te bereiken dat helpt zijn energiebesparingsdoelen te bereiken."

Een van de tafels waarin een deelakkoord gesloten moet worden, gaat zich buigen over het Emissions Trading System (ETS) voor de handel in CO₂-emissierechten. Met welk akkoord hoopt u dat de onderhandelaars aan die tafel op de proppen komen?

"Ik heb daar wel een mening over, maar die beschouw ik als particulier. Ik ben geen deskundige. Het lijkt me wel duidelijk dat ETS niet heeft gebracht wat het zou moeten brengen. Het is de nadrukkelijke opdracht van een van de tafels om met een akkoord over omvorming in de juiste richting te komen. Van belang lijkt me dat Nederland met één mond in Brussel spreekt en dat de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven niet nadelig wordt beïnvloed, terwijl we wel voortgang maken." ■